

ارتقاء فرهنگ حقوقی و قضائی در مدارس کشور بلغارستان

■ تحقیق و ترجمه: علیرضا دانیار

فرهنگ‌سازی رعایت قانون و حقوق دیگران از نیازهای جدی جامعه ما است که در حال حاضر از وضعیت مناسبی برخوردار نیست و بخش زیادی از این نارسایی‌ها به نظام برنامه‌ریزی آموزش و پرورش و نحوه تعامل قوه قضائیه با آن بر می‌گردد. با افزایش آگاهی‌های حقوقی و قضایی بسیاری از جنایت‌ها و جرم‌ها امکان وقوع پیدا نمی‌کنند و همین موضوع باعث کاهش هزینه‌های جامعه در رسیدگی به این پرونده‌ها از نظر مالی و نیروی انسانی خواهد بود.

در سال ۲۰۱۴ توافق نامه‌ای با نمایندگان آموزش و پرورش کشور با هدف آگاه‌سازی و آموزش‌های حقوقی و قضائی در مدارس امضا کرد که طی این توافق نامه در سال تحصیلی ۲۰۱۵-۲۰۱۴ در ۲۸ مدرسه از پیش تعیین شده و در گروه سنی ۱۰-۱۲ سال یک طرح آزمایشی در چارچوب برنامه درسی با عنوان «اخلاق و حقوق» اجرا شود. قضات و دادستان‌ها در کلاس‌های درس حضور پیدا کردند و در رابطه با ساختار و عملکرد دستگاه قضایی و در جهت پیشگیری از بزهکاری نوجوانان سخنرانی‌هایی برگزار کردند. مریدان در انتها گزارش‌های تحلیلی در رابطه با رفع مشکلات و توسعه این طرح ارائه نمودند و پیشنهاد بازدید از دادگاهها و دادستانی‌ها و آشنایی دانش‌آموزان با برخی از پرونده‌ها را مطرح کردند. کمیسیون اروپا جایزه‌ای را تحت عنوان کریستال عدالت به نظام‌های

وقوع جرم و جنایت علاوه بر اینکه زمان و هزینه زیادی به دولت، دستگاه قضایی و جامعه تحمیل می‌کند بسیاری از خانواده‌های بزه دیده و بزه کار را با آسیب‌های روحی و روانی و مالی سنگینی روبرو می‌کند. از این رو آموزش در این حوزه‌ها می‌تواند در کاهش این معضلات نقش حیاتی ایفا کند.

اهمیت دادن به حقوق و تکالیف فردی خانوادگی و اجتماعی و تقویت مهارت‌های موثر در کودکان و نوجوانان جهت مسئولیت پذیری و احقاق حقوق مدنی و حقوق شهروندی در محیط‌های آموزشی باعث رشد و تعالی جامعه می‌شود.

اکنون پرسش این است که آموزش قانون و مقررات باید از چه مقطع سنی و چگونه آغاز شود؟

شورای عالی قضایی جمهوری بلغارستان (SJC (supreme judicial council

قضایی که با شیوه‌های نوآورانه به کارآیی و کیفیت قضائی کمک می‌کنند اهدا می‌نماید؛ که این جایزه در اکتبر سال ۲۰۱۷ به برنامه آگاه‌سازی و آموزش‌های حقوقی و قضایی در مدارس به شورای عالی قضایی جمهوری بلغارستان SJC تعلق گرفت.

اهداف طرح:

- ۱- آشنایی دانش‌آموزان با کارکرد و نحوه عملکرد دادگاه، قاضی، پلیس
- ۲- آشنایی با ساختار و نهادهای قضایی
- ۳- ارتقاء اعتماد دانش‌آموزان به نهادهای قضایی
- ۴- موضوعات مرتبط با دادرسی کیفری و اداری و مدنی

چند ماه پس از اجرای برنامه آزمایشی، نمایندگان قضایی و نمایندگان آموزش و پرورش توافقنامه جدیدی جهت بهینه‌سازی و دستیابی به پایداری این طرح در آینده و بالابردن دانش و فرهنگ حقوقی در میان دانش‌آموزان، امضاء کردند.

در طول سال تحصیلی ۲۰۱۶-۲۰۱۵ این طرح در بیش از ۱۴۰ مدرسه در کشور و با حضور بیش از ۱۸۷ مقام قضایی برگزار شد که این تعداد پنج برابر بیشتر از سال قبل بود.

در سال ۲۰۱۷ SJC بودجه‌ای را به ۹۷ دادگاه در جهت اجرای این طرح اختصاص داد و ۱۲۰۰۰ نسخه از قانون اساسی جمهوری بلغارستان به صورت رایگان در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت، همچنین آموزش‌های ویژه و خاصی توسط قضات و دادستان‌ها در جهت آشنا سازی دانش‌آموزان با برخی از جرایم مانند: کودک آزاری و اقدامات و حمایت‌های قانونی که از قربانیان این جرایم به عمل می‌آید، قاچاق انسان، جرایم رایانه‌ای و آشناسازی دانش‌آموزان با برخی از پرونده‌های قضایی که با مشارکت کودکان انجام شده است و همچنین اطلاعاتی درباره وضعیت دادگاه‌ها، انواع خدمات قضایی، دسترسی به عدالت و در نهایت چگونگی جلوگیری از تبدیل شدن به قربانی جرم صورت گرفت.

اجرای برنامه با انجام جلسات دادرسی شبیه‌سازی شده (انجام بیش از ۶۰ مورد در سال ۲۰۱۶-۲۰۱۷)، انجام کمپین‌های آگاهی‌رسانی و نمایش‌نامه، مسابقات مقالات و حضور در پرونده‌های مدنی، جنایی و اداری با موضوعات مناسب گروه‌های سنی و منافع کودکان و همچنین انجام تورهای اطلاعاتی در ساختمان‌های دادگاه همراه با بازدید از اتاق‌های دادگاه، دفاتر ثبت، دفاتر قضات و محل‌های بازداشت‌شدگان همراه بود و در نهایت جهت تعیین نتیجه و تاثیر کار جلسات پرسش و پاسخ مطرح می‌شد، که در نتیجه این طرح، مقام‌های قضایی توانستند ارتباط بسیار خوب و نزدیکی با دانش‌آموزان برقرار کنند.

در قسمت دیگر اجرای این طرح و در جریان اجرای پروژه «تقویت ظرفیت SJC» برای مدیریت بهتر فرآیندهای ارتباطات و شفافیت بیشتر در سیستم قضایی ۱۰ فیلم تلویزیونی با مدت زمان ۱۰ دقیقه که جنبه‌های اصلی ساختار قضایی، استقلال نهاد قضایی، مقابله با فساد، دسترسی به عدالت، حرفه‌های قضات و شفافیت در کار دستگاه قضایی را نمایش می‌دهد، تولید شده است.

با اجرای این طرح فصل جدیدی در برنامه‌های آموزشی در جهت بهبود تصویر عمومی دستگاه قضایی و ارتقاء اعتماد به نهاد قضایی در

کشور بلغارستان آغاز شد و از آنجا که ارزیابی مثبت شرکت کنندگان واکنش عمومی گسترده‌ای را در پی داشت، و همچنین ارتباط و هماهنگی‌های مناسبی با موسسات و سازمان‌های غیر دولتی (NGO) و ادارات حفاظت از کودکان برقرار شده بود، معاون نخست وزیر خانم MEGLENA KUNEVA در سال ۲۰۱۶ این برنامه آموزشی را بهترین روش برای ارتقاء فرهنگ حقوقی در میان دانش‌آموزان به عنوان شهروندان بلغارستان دانست و این طرح را به مجلس ملی ارائه کرد.

ورود دستگاه قضایی و مشارکت مستقیم آنها در ارتقای فرهنگ حقوقی و آشناسازی نوجوانان با قانون و ویژگی‌های مقامات قضایی از جمله اقدامات اصلی و اهداف راهبردی است که توسط شورای عالی قضایی کشور بلغارستان در سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۴ تصویب شده است.

اکنون در جمهوری بلغارستان فعالیت‌های خاصی در راستای استقلال، پاسخگویی، شفافیت، گفتگو، اصلاحات و کارایی مقامات قضایی و سیستم قضایی، با هدف افزایش آگاهی دانش‌آموزان از ساختار، عملکرد و اهمیت نهاد قضایی برنامه ریزی و اجرا می‌شود.

برای فرهنگ‌سازی ارزش‌ها، باید از دوران کودکی شروع کرد ذهن کودکان کاملاً آماده فراگیری و دریافت مطالب مختلف است که یکی از مهمترین آنها می‌تواند حقوق شهروندی باشد.

در ایران نیز ضرورت ارتقای آگاهی‌های حقوقی و قضایی برای سطوح دانش‌آموزان احساس می‌شود و جا دارد از ظرفیت عظیم آموزش و پرورش متناسب با مقتضیات بومی استفاده بهینه صورت پذیرد.

منابع:

information on the educational program me if the supreme judicial council and the ministry of education and science.// www.vss.justice.bg

Educational Programmed "Judiciary – Informed choice and public confidence. Open Courts and Prosecutors' Offices", by the Supreme Judicial Council of the Republic of Bulgaria// 2017 edition of the crystal scales of justice// www.coe.int